

NEDERLANDS

DIVA-5

**Diagnostisch Interview voor ADHD bij
volwassenen (3e editie; DIVA-5)**

Diagnostisch **I**nterview **V**oor **A**DHD bij volwassenen

DIVA
Foundation

*diagnostisch interview
voor ADHD
bij volwassenen*

J.J.S. Kooij, MD, PhD, M.H. Francken, MSc, & T.I. Bron, MSc
Maart 2019, DIVA Foundation, Den Haag, Nederland

Naam patiënt

Geboortedatum

Geslacht M / V

Datum afname

Naam onderzoeker

Patiëntnummer

Deel 1: Symptomen aandachtsdeficiëntie (DSM-5 criterium A1)

Instructie vooraf: de symptomen op volwassen leeftijd moeten minstens zes maanden aanwezig zijn. De symptomen in de kindertijd hebben betrekking op de leeftijd vijf tot twaalf jaar. Om aan ADHD te kunnen worden toegeschreven, moet een symptoom een chronisch beloop hebben en niet episodisch zijn.

A1

Slaagt u er vaak niet in voldoende aandacht te geven aan details of maakt u achteloos fouten in uw werk of bij andere activiteiten? *En hoe was dit in de kindertijd (in schoolwerk of gedurende andere activiteiten)?*

Voorbeelden volwassenheid

- Slordige fouten maken
- Langzaam moeten werken om fouten te voorkomen
- Levert slordig werk af
- Instructies niet nauwkeurig lezen
- Kijkt over details heen of mist deze
- Slecht zijn in gedetailleerd werken
- Te veel tijd nodig hebben voor details
- Verzanden in details
- Te snel werken en daardoor fouten maken
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Slordige fouten maken in schoolwerk
- Fouten maken door vragen niet goed te lezen
- Kijkt over details heen of mist deze
- Levert slordig werk af
- Vragen onbeantwoord laten door niet goed lezen
- De achterzijde van een toets onbeantwoord laten
- Commentaar van anderen over slordig werken
- Antwoorden van huiswerk niet controleren
- Te veel tijd nodig voor taken met veel details
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A2

Heeft u vaak moeite de aandacht bij taken te houden? *En hoe was dit in de kindertijd (in spelactiviteiten)?*

Voorbeelden volwassenheid

- Niet lang de aandacht bij taken kunnen houden*
- Snel afgeleid zijn door eigen associaties/gedachten
- Gemakkelijk afgeleid door gedachten aan iets anders
- Problemen geconcentreerd te blijven tijdens een gesprek of bij het lezen van een lange tekst
- Moeite hebben een film uit te kijken of een boek te lezen*
- Snel ergens op uitgekeken zijn*
- Vragen stellen over onderwerpen die al besproken zijn
- Overig:

* Tenzij het onderwerp als zeer interessant wordt ervaren (bv. computer of hobby)

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Moeilijk de aandacht bij schoolwerk kunnen houden
- Moeilijk de aandacht bij spel kunnen houden*
- Problemen geconcentreerd te blijven tijdens een les, een gesprek of bij het lezen van een lange tekst
- Snel afgeleid zijn
- Moeite zich te concentreren*
- Veel structuur nodig hebben om niet te worden afgeleid
- Snel uitgekeken zijn op activiteiten*
- Overig:

* Tenzij het onderwerp als zeer interessant wordt ervaren (bv. computerspel of hobby)

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A3

Lijkt u vaak niet te luisteren als u direct aangesproken wordt? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Dromerig of afwezig zijn
- Moeite om zich te concentreren op een gesprek
- Achteraf niet weten waar een gesprek over ging
- Vaak het onderwerp van het gesprek veranderen
- Anderen zeggen dat je er met je gedachten niet bij bent
- Lijkt afwezig, zelfs als er geen duidelijke afleiding is
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Niet weten wat ouders/leerkrachten gezegd hebben
- Dromerig of afwezig zijn
- Pas luisteren bij oogcontact of stemverheffing
- Lijkt afwezig, zelfs als er geen duidelijke afleiding is
- Vaak opnieuw aangesproken moeten worden
- Vragen moeten herhaald worden
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A4

Volgt u aanwijzingen vaak niet op en slaagt u er vaak niet in karweitjes af te maken of verplichtingen op het werk na te komen? *En hoe was dit in de kindertijd (in schoolwerk)?*

Voorbeelden volwassenheid

- Dingen door elkaar doen zonder ze af te maken
- Begint wel met een taak, maar raakt al snel afgeleid
- Deadlines nodig hebben om taken af te maken
- Moeite administratie af te maken
- Moeite gebruiksaanwijzingen op te volgen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Moeite hebben instructies op te volgen
- Moeite met opdrachten bestaande uit meerdere stappen
- Begint wel met een taak, maar raakt al snel afgeleid
- Dingen niet afmaken
- Huiswerk niet afmaken of niet inleveren
- Veel structuur nodig om taken af te kunnen maken
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A5

Heeft u vaak moeite met het organiseren van taken en activiteiten? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Moeite de dagelijkse dingen te plannen
- Moeite om een reeks taken achter elkaar af te maken
- Huis en/of werkplek zijn rommelig
- Lastig om benodigdheden en eigendommen op hun plek op te bergen
- Werk is slordig en wanordelijk
- Te veel plannen of niet efficiënt plannen
- Regelmatig dubbele afspraken maken
- Te laat komen
- Deadlines niet halen
- Niet consequent een agenda kunnen gebruiken
- Inflexibel zijn door vasthouden aan schema's
- Slecht tijdsbesef en tijdsindeling
- Schema's maken en die niet gebruiken
- Anderen nodig hebben om zaken te structureren
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Moeite hebben om op tijd klaar te zijn
- Rommelige kamer / bureau en/of werk
- Lastig om benodigdheden en eigendommen op hun plek op te bergen
- Moeite om zelfstandig te spelen
- Moeite met het plannen van taken of huiswerk
- Dingen door elkaar doen
- Te laat komen
- Deadlines niet halen
- Slecht tijdsbesef
- Moeite zichzelf te vermaken
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A6

Vermijdt u vaak (of heeft u een afkeer van of bent u onwillig u bezig te houden met) taken die een langdurige geestelijke inspanning vereisen? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Eerst doen wat het makkelijkst of leukst is
- Saaie of lastige taken vaak uitstellen
- Taken uitstellen zodat deadlines gemist worden
- Monotoon werk zoals administratie vermijden
- Vermijden van rapport opstellen, formulieren invullen, of lange artikelen doornemen
- Niet van lezen houden vanwege de mentale inspanning
- Vermijden van zaken die veel concentratie vragen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Huiswerk vermijden of hier een afkeer van hebben
- Weinig boeken lezen of geen zin in lezen vanwege de mentale inspanning
- Vermijden van zaken die veel concentratie vragen
- Afkeer van schoolvakken die veel concentratie vragen
- Saaie of lastige taken vaak uitstellen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A7

Raakt u vaak dingen kwijt die nodig zijn voor taken of bezigheden? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Gereedschap, papierwerk, bril, mobiele telefoon, portefeuille, sleutels of agenda kwijtraken
- Regelmatig spullen laten liggen
- Papieren voor het werk kwijtraken
- Veel tijd kwijt met zoeken naar spullen
- In paniek als anderen dingen verplaatsen
- Spullen verkeerd opbergen
- Lijsten, telefoonnummers of notities kwijtraken
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Schoolmateriaal, pennen, boeken, of andere spullen kwijtraken
- Kleding, speelgoed of huiswerk kwijtraken
- Veel tijd kwijt zijn met zoeken naar spullen
- In paniek als anderen dingen verplaatsen
- Commentaar ouders/leraar over spullen kwijt zijn
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A8

Wordt u vaak gemakkelijk afgeleid door uitwendige prikkels? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Moeite zich af te sluiten voor externe prikkels
- Na afleiding moeilijk de draad weer oppakken
- Snel afgeleid door geluiden of gebeurtenissen
- Gesprekken van anderen meeluisteren
- Moeite informatie te filteren/selecteren
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- In de klas vaak naar buiten kijken
- Snel afgeleid door geluiden of gebeurtenissen
- Na afleiding moeilijk de draad weer oppakken
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

A9

Bent u vaak vergeetachtig bij dagelijkse bezigheden? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Afspraken of andere verplichtingen vergeten
- Sleutels, agenda etc. vergeten
- Vaak aan afspraken herinnerd moeten worden
- Vergeten terug te bellen of rekeningen te betalen
- Terug naar huis moeten om vergeten spullen te halen
- Starre schema's om dingen niet te vergeten
- Vergeten in agenda te schrijven/kijken
- Vergeten afspraken na te komen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Afspraken of opdrachten vergeten
- Vergeten karweitjes of boodschappen te doen
- Vaak aan dingen herinnerd moeten worden
- Halverwege een taak vergeten wat moest gebeuren
- Spullen voor school vergeten mee te nemen
- Spullen op school of bij vriendjes laten liggen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Deel 2: Symptomen van hyperactiviteit-impulsiviteit (DSM-5 criterium A2)

Instructie vooraf: de symptomen op volwassen leeftijd moeten minstens zes maanden aanwezig zijn. De symptomen in de kindertijd hebben betrekking op de leeftijd vijf tot twaalf jaar. Om aan ADHD te kunnen worden toegeschreven, moet een symptoom een chronisch beloop hebben en niet episodisch zijn.

H/I 1

Beweegt u vaak onrustig met handen of voeten of draait u vaak in uw stoel? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Moeite met stilzitten
- Met de benen wiebelen
- Met een pen tikken of met iets spelen
- Nagels bijten of in haren friemelen
- Kan onrust beheersen, resulterend in spanning
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Ouders zeiden vaak 'zit stil' of iets dergelijks
- Met de benen wiebelen
- Met een pen tikken of met iets spelen
- Nagels bijten of in haren friemelen
- Niet normaal op een stoel kunnen blijven zitten
- Kan onrust beheersen, resulterend in spanning
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 2

Staat u vaak op in situaties waarin verwacht wordt dat men op zijn plaats blijft zitten? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Vaak opstaan van zijn/haar plek op kantoor of een andere werkplek
- Symposia, lezingen, kerk etc. vermijden
- Liever rondlopen dan zitten
- Nooit lang stilzitten, altijd in beweging zijn
- Gespannen vanwege moeite om stil te zitten
- Excuses verzinnen om te mogen lopen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Tijdens het eten en/of op school vaak opstaan of plek verlaten
- Zeer veel moeite om stil te kunnen zitten op school of tijdens maaltijden
- Erop gewezen worden om te blijven zitten
- Smoesjes verzinnen om even te kunnen lopen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 3

Voelt u zich vaak rusteloos? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Zich innerlijk onrustig of gejaagd voelen
- Steeds het gevoel hebben bezig te moeten zijn
- Zich moeilijk kunnen ontspannen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Altijd aan het rennen wanneer dit ongepast is
- Klimmen op meubels of springen op de bank
- In bomen klimmen
- Innerlijke rusteloosheid
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 4

Kunt u zich moeilijk rustig bezighouden met ontspannende activiteiten? *En hoe was dit in de kindertijd (tijdens spelactiviteiten)?*

Voorbeelden volwassenheid

- Praten bij activiteiten waarbij dit niet gepast is
- In gezelschap snel haantje de voorste zijn
- Luidruchtig zijn in allerlei situaties
- Activiteiten moeilijk rustig kunnen doen
- Moeite om zacht te praten
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Luidruchtig zijn tijdens het spelen / in de klas
- Niet rustig naar TV of films kunnen kijken
- Opmerkingen rustiger/stiller te zijn
- In gezelschap snel haantje de voorste zijn
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 5

Bent u vaak "in de weer" of "draaft u maar door"? En hoe was dit in de kindertijd?

Voorbeelden volwassenheid

- Altijd maar bezig zijn
- Moeite met lang stilzitten, of zich hier ongemakkelijk bij voelen, bv. in restaurants of vergaderingen
- Veel energie hebben, altijd maar doorgaan
- Anderen vinden u onrustig of vinden het moeilijk om u bij te houden
- Over eigen grenzen gaan
- Moeilijk los kunnen laten, doordraven/drammen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Constant bezig zijn
- Anderen vinden je onrustig of vinden het moeilijk om je bij te houden
- Ongemak voelen bij te lang stilzitten
- Opmerkelijk actief op school en thuis zijn
- Veel energie hebben
- Drammen, doordraven
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 6

Praat u vaak aan een stuk door? En hoe was dit in de kindertijd?

Voorbeelden volwassenheid

- Zo druk praten dat mensen het vermoeiend vinden
- Bekend staan als drukke prater
- Het moeilijk vinden om te stoppen met praten
- Neiging te veel te praten
- Anderen geen ruimte geven in een gesprek
- Veel woorden nodig hebben om iets te zeggen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Bekend staan als kletskaus
- Leraren en ouders vragen vaak stil te zijn
- Opmerkingen in rapporten over veel praten
- Straf krijgen voor veel praten
- Anderen van schoolwerk afhouden door veel praten
- Anderen geen ruimte geven in een gesprek
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 7

Gooit u vaak het antwoord er al uit voordat vragen afgemaakt zijn? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Een flapuit zijn, het hart op de tong hebben
- Dingen zeggen zonder na te denken
- Mensen antwoord geven voordat ze uitgepraat zijn
- Zinnen van anderen afmaken
- Tactloos zijn
- Moeite op de beurt te wachten tijdens een gesprek
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Een flapuit zijn, dingen zeggen zonder nadenken
- Als eerste vragen willen beantwoorden op school
- Het eerste antwoord eruit flappen, ook al is dit fout
- Anderen onderbreken voordat de zin is afgemaakt
- Kwetsend overkomen
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

H/I 8

Heeft u vaak moeite om op uw beurt te wachten? *En hoe was dit in de kindertijd?*

Voorbeelden volwassenheid

- Moeite met wachten in een rij, voordringen
- Moeite in verkeer / file geduldig te blijven
- Ongeduldig zijn
- Snel relaties/banen aangaan of verbreken uit ongeduld
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden kindertijd

- Moeite op beurt te wachten tijdens sport/spel
- Moeite op de beurt te wachten in de klas
- Altijd haantje de voorste zijn
- Snel ongeduldig zijn
- Moeite om op beurt te wachten in gesprekken
- Oversteken zonder uitkijken
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Voorbeelden volwassenheid

- Zich snel bemoeien met anderen
- Anderen in de rede vallen
- Mensen ongevraagd storen in hun bezigheden, en hun taken overnemen
- Opmerkingen van anderen over bemoeizucht
- Moeite de grenzen van anderen te respecteren
- Over alles een mening hebben en dit direct uiten
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee**Voorbeelden kindertijd**

- Inbreken in het spel of activiteiten van anderen
- Ongevraagd en zonder toestemming spullen van anderen gebruiken
- Gesprekken van anderen onderbreken
- Op alles reageren
- Niet kunnen wachten
- Overig:

Symptoom aanwezig? Ja / Nee

Deel 3: Disfunctioneren als gevolg van de symptomen (DSM-5 criteria B, C en D)

Criterium B

Heeft u de eerder genoemde symptomen van aandachtsdeficiëntie en/of hyperactiviteit/impulsiviteit altijd al gehad?

- Ja (verscheidene symptomen waren aanwezig voor het twaalfde levensjaar)
- Nee

Indien nee, begin vanaf jaar

Criterion C

Op welke gebieden heeft u last (gehad) van de eerder genoemde symptomen?

Volwassenheid

Werk / opleiding

- Opleiding(en) nodig voor werk niet afgemaakt
- Werk beneden opleidingsniveau
- Snel op een werkplek uitgekeken
- Patroon van veel kortdurende banen
- Moeite met administratieve werkzaamheden/planning
- Geen promotie maken
- Beneden kunnen presteren op werk
- Met ruzie weggegaan of ontslagen zijn
- Ziektewet/WIA als gevolg van klachten
- Beperkt disfunctioneren door compensatie hoog IQ
- Beperkt disfunctioneren door compensatie externe structuur
- Overig:

Relatie en/of gezin

- Snel uitgekeken op relaties
- Impulsief relaties aangaan / verbreken
- Ongelijkwaardige relatie vanwege klachten
- Relatieproblemen, veel ruzies, gebrek intimiteit
- Gescheiden als gevolg van klachten
- Problemen met seksualiteit als gevolg van klachten
- Opvoedingsproblemen als gevolg van klachten
- Moeite met huishouden en/of administratie
- Financiële problemen / gokken
- Geen relatie aan durven gaan
- Overig:

Kindertijd

Opleiding

- Lager opleidingsniveau dan verwacht op basis van IQ
- Doublure(s) als gevolg van concentratieproblemen
- Opleiding(en) niet afgemaakt / van school gestuurd
- Veel langer over opleiding gedaan dan gebruikelijk
- Opleiding passend bij IQ met veel moeite behaald
- Moeite met het maken van huiswerk
- Speciaal onderwijs gevolgd vanwege klachten
- Commentaar leerkrachten over gedrag / concentratie
- Beperkt disfunctioneren door compensatie hoog IQ
- Beperkt disfunctioneren door compensatie externe structuur
- Overig:

Gezin

- Vaak ruzie met broertjes / zusjes
- Vaak straf / slaag
- Weinig contact met familie vanwege conflicten
- Langer structuur van ouders nodig dan normaal
- Overig:

Volwassenheid (vervolg)

Sociale contacten

- Snel uitgekeken zijn op sociale contacten
- Moeite met onderhouden sociale contacten
- Conflicten als gevolg van communicatieproblemen
- Moeite met het aangaan van sociale contacten
- Subassertief als gevolg van negatieve ervaringen
- Niet attent zijn (vergeten kaart te sturen/meeleven/bellen etc.)
- Overig:

Vrije tijd / hobby

- Niet goed kunnen ontspannen in vrije tijd
- Zeer veel moeten sporten om te kunnen ontspannen
- Blessures als gevolg van vele sporten
- Niet in staat zijn een boek uit te lezen of een film uit te kijken
- Continu bezig zijn en hierdoor oververmoeid raken
- Snel uitgekeken zijn op hobby's
- Ongelukken/rijbewijs kwijt door roekeloos rijgedrag
- Sensation seeking en/of te veel risico's nemen
- Contact met politie/justitie
- Eetbuien
- Overig:

Zelfvertrouwen / zelfbeeld

- Onzekerheid door negatieve opmerkingen anderen
- Negatief zelfbeeld vanwege faalervaringen
- Faalangstig om aan nieuwe zaken te beginnen
- Overmatig heftig reageren op kritiek
- Perfectionisme
- Verdrietig door de symptomen van ADHD
- Overig:

Kindertijd (vervolg)

Sociale contacten

- Moeite met onderhouden van sociale contacten
- Conflicten als gevolg van communicatieproblemen
- Moeite met het aangaan van sociale contacten
- Subassertief als gevolg van negatieve ervaringen
- Weinig vriendjes / vriendinnetjes
- Gepest zijn
- Buitengesloten zijn / niet mee mogen doen met groep
- Een pestkop zijn
- Overig:

Vrije tijd / hobby

- Niet goed kunnen ontspannen in vrije tijd
- Zeer veel moeten sporten om te kunnen ontspannen
- Blessures als gevolg van vele sporten
- Niet in staat zijn een boek uit te lezen of een film uit te kijken
- Continu bezig zijn en hierdoor oververmoeid raken
- Snel uitgekeken zijn op hobby's
- Sensation seeking en/of te veel risico's nemen
- Contact met politie/justitie
- Vaak ongelukken
- Overig:

Zelfvertrouwen / zelfbeeld

- Onzekerheid door negatieve opmerkingen anderen
- Negatief zelfbeeld vanwege faalervaringen
- Faalangstig om aan nieuwe zaken te beginnen
- Overmatig heftig reageren op kritiek
- Perfectionisme
- Overig: